

20.03.2019 00:04

Andris Tauriņš: 'Jaunās Saskaņas' nosaukums – vēlētāju maldināšana vai ģeniāls politiskais triks?

Andris Tauriņš, zvērināts advokāts

<https://www.delfi.lv/news/versijas/andris-taurins-jaunas-saskanas-nosaukums-veletaju-maldinasana-vai-genials-politiskais-triks.d?id=50920641>

Foto: Privātais arhīvs

Ziņa, ka Eiropas Parlamenta vēlēšanās piedalīsies politiska organizācija ar nosaukumu "Jaunā Saskaņa", daudzus neizbrīnīja, drīzāk lika pavīpsnāt par Nila Ušakova komandas izdomas trūkumu, kopējot neseno "Vienotības" pārtapšanu par "Jauno Vienotību". Tam gan strauji sekoja atklāsmē, ka "Saskaņa" tomēr savu nosaukumu nav mainījusi. Nosaukumu "Jaunā Saskaņa" par savu jauno identitāti bija pieņēmusi politisko partiju apvienība "Par alternatīvu".

Noziegums un politiskais huligānisms

Partijas "Saskaņa" līderis Jānis Urbanovičs to sauca "par valdības akceptētu noziegumu", kamēr daži sociālo tīklu lietotāji minēto gadījumu raksturoja kā politisko huligānismu. Uzņēmumu reģistrs savukārt skaidroja: "Pirmkārt, nosaukums politiskajiem spēkiem nav identisks. Otrkārt, viens no tiem ir apvienība, otrs – partija. Ušakova partija ir sociāldemokrātiskā partija "Saskaņa". Un šīs alternatīvās apvienības nosaukums ir politisko partiju apvienība "Jaunā Saskaņa", kas pilnībā atšķiras."¹

Kāds ir likuma mērķis?

Politisko partiju likums noteic, ka partijas nosaukumam ir nepārprotami jāatšķiras no Latvijā agrāk reģistrētas (neatkarīgi no tā, vai tā šobrīd darbību turpina) partijas vai partiju apvienības

nosaukuma, nosaukuma saīsinājuma vai simbolikas, kā arī biedrības vai nodibinājuma nosaukuma. Šīs normas mērķis ir gan aizsargāt partijas no citu politisko spēku atdarināšanas centieniem, gan arī pasargāt vēlētājus no maldināšanas. Citiem vārdiem, noteikumu mērķis ir nodrošināt politiskās tiesības vēlēties.

Partija vai partiju apvienība – nav nozīmes

Neviena politisko partiju apvienība nav tiesīga lietot nosaukumu, kas jau reģistrēts citai partijai vai partiju apvienībai. Likums nepiešķir nozīmi faktam, ka viena organizācija ir partija, bet otra partiju apvienība. Tas ir pareizi, jo vēlētāji nepiešķir būtisku nozīmi faktam, vai konkrētais nosaukums ir partijai vai partiju apvienībai, līdzīgi kā patērētāji nepiešķir būtisku nozīmi tam, vai preces veikalā pārdod akciju sabiedrība vai sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

Vai nosaukumi ir nepārprotami atšķirīgi?

Vēlētāji partijas un partiju apvienības lielā mērā atšķir pēc nosaukuma. Īpaši izteikti tas ir tādās valstīs, kur dominē daudzpartiju politiskā sistēma, arī Latvijā. Tāpēc svarīgākais jautājums šajā strīdā ir, vai nule kā reģistrētais nosaukums "Jaunā Saskaņa" nepārprotami atšķiras no jau reģistrētā nosaukuma "'Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija".

Uzņēmumu reģistrs norāda, ka "nosaukumi nav identiski" un "nosaukumi pilnībā atšķiras". Vispirms skaidrības labad gan jāakcentē, ka jēdzieni "nav identiski" un "pilnībā atšķiras" nav sinonīmi. Var būt situācija, kad pretstatītie nosaukumi ir līdzīgi, kas nozīmē, ka tie nav ne identiski, ne arī pilnīgi atšķirīgi.

Atslēgas vārds ir "nepārprotami"

Partijas nosaukumam, lai to reģistrētu, ir **nepārprotami** jāatšķiras no cita, agrāka, nosaukuma. Šajā testā Uzņēmumu reģistra notāram ir jāskatās caur vidusmēra vēlētāja prizmu. Tam jāuzdod jautājums, vai vidusmēra vēlētājs, vēlēšanu kabīnē izvēloties, kam atdot savu balsi, spētu **nepārprotami** atšķirt jauno pieteikto nosaukumu no agrāk reģistrētā nosaukuma. Turklāt nav juridiskas nozīmes tam, ka vēlētāji partijas varētu atšķirt pēc deputātu kandidātu vārdiem. Vēlētājs var arī nezināt konkrētus deputātu kandidātus, un vienīgais elements, ko tas atceras, ir partijas nosaukums.

"Saskaņa" + jaunā = "Jaunā Saskaņa"?

Vai vēlētājs spētu **nepārprotami** atšķirt nosaukumus "'Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija" un "Jaunā Saskaņa"? Atbildot uz šo jautājumu, nedrīkst ignorēt arī faktu, ka visbiežāk

"Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija" sabiedrībā tiek izrunāta saīsinātā veidā – "Saskaņa". Šis vārds politiskajā vidē ir plaši pazīstams, un var droši izteikt apgalvojumu, ka vēlētāji šo partiju atpazīst tieši saīsinātā veidā.

Vidusmēra vēlētājam – tam, kurš aktīvi neseko līdzi politiskajiem procesiem un ziņām, tam, kurš neprot vai nevēlas atvērt politisko partiju reģistru, – šāda atšķirība nosaukumos var radīt un, visticamāk, radīs pārpratumus un neskaidrības. "Saskaņu" nosaucot par "Jauno Saskaņu", tiek radīts maldinošs priekšstats, ka vecais zīmols ir atjaunināts. Vairāki sociālo tīklu lietotāji jau izsaka prognozes, ka "Jaunā Saskaņa" ar šo gājienu "nocels" kādu balsi "Saskaņai", netieši apstiprinot vēlētāju maldināšanas potenciālu.

Vai tiesa akceptēs polittrikus?

Ar interesi būs jāseko "Saskaņas" solītajam tiesas procesam. Taču, neraugoties uz politiskajām antipātijām (vai simpātijām), vēlētājiem, politiķiem un atbildīgajām valsts iestādēm ir jāizturas ļoti uzmanīgi pret šādiem polittrikiem. Pieņemot par pareizu šādu Uzņēmumu reģistra praksi, nākamreiz par "viltus ziņu" upuri var krist kāda cita partija. Tomēr galvenais upuris šajā stāstā, šķiet, ir vēlētājs un demokrātiskas vēlēšanas.

1. <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/eiropas-parlamenta-velesanas-startes-ari-jauna-saskana.a312830/>.